ỨNG DỤNG CHATGPT TRONG PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG VIẾT HỌC THUẬT CHO SINH VIÊN CAO ĐẲNG

Hoàng Thị Thu Hương
Trường Cao đẳng Lào Cai

Tóm tắt: *Bài báo phân tích việc ứng dụng ChatGPT trong phát triển kỹ năng viết học thuật cho sinh viên cao đẳng trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục. Trên cơ sở lý luận về kiến tạo, vùng phát triển gần (ZPD) và học tập cá nhân hóa, nghiên cứu làm rõ vai trò của ChatGPT như một công cụ hỗ trợ quá trình viết học thuật, bao gồm: hình thành ý tưởng, xây dựng dàn ý, phát triển đoạn văn và chỉnh sửa bài viết. Kết quả phân tích cho thấy ChatGPT góp phần nâng cao chất lượng kỹ năng viết, tăng tính chủ động học tập và cải thiện khả năng lập luận của sinh viên. Tuy nhiên, việc ứng dụng công cụ này cũng đặt ra những thách thức về sự phụ thuộc công nghệ và đạo đức học thuật. Bài báo đề xuất định hướng sử dụng ChatGPT theo hướng hỗ trợ tư duy, kết hợp giữa công nghệ và phát triển năng lực tự học nhằm nâng cao hiệu quả dạy và học kỹ năng viết học thuật trong giáo dục cao đẳng.*

Từ khoá: *ChatGPT; trí tuệ nhân tạo; kỹ năng viết học thuật; sinh viên cao đẳng; chuyển đổi số giáo dục; tự học; dạy học viết.*

APPLYING CHATGPT IN DEVELOPING ACADEMIC WRITING SKILLS FOR COLLEGE STUDENTS

Abstract: *This paper analyzes the application of ChatGPT in developing academic writing skills for college students in the context of digital transformation in education. Based on constructivism, the Zone of Proximal Development (ZPD), and personalized learning theories, the study clarifies ChatGPT's role as a supportive tool in the academic writing process, including idea generation, outlining, paragraph development, and text revision. The findings indicate that ChatGPT enhances writing quality, increases learner autonomy, and improves students' argumentative skills. However, its use also raises challenges related to technological dependence and academic integrity. The paper proposes an instructional orientation in which ChatGPT is used as a cognitive support tool, integrating technology with the development of self-learning competencies to improve the effectiveness of teaching and learning academic writing in higher education.*

Keywords*: ChatGPT; artificial intelligence; academic writing skills; college students; digital transformation in education; self-directed learning; writing instruction.*

Nhận bài: 24/04/2026 *Phản biện: 25/05/2026* *Duyệt đăng: 28/05/2026*

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ trong giáo dục, việc ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) vào dạy và học đã trở thành một xu hướng tất yếu, góp phần đổi mới phương pháp giảng dạy và nâng cao chất lượng đào tạo. Đặc biệt, kỹ năng viết học thuật – một trong những kỹ năng cốt lõi của sinh viên – ngày càng được quan tâm trong chương trình đào tạo ở các trường cao đẳng, bởi đây không chỉ là công cụ phục vụ học tập mà còn là nền tảng cho tư duy phản biện, nghiên cứu khoa học và phát triển nghề nghiệp.

Tuy nhiên, thực tiễn giảng dạy cho thấy nhiều sinh viên cao đẳng vẫn gặp khó khăn trong việc viết học thuật, thể hiện ở các khía cạnh như: hạn chế về vốn từ học thuật, thiếu kỹ năng tổ chức ý tưởng, lập luận chưa logic và chưa nắm vững cấu trúc bài viết. Những hạn chế này xuất phát từ việc thiếu môi trường luyện tập thường xuyên, phương pháp học còn thụ động và chưa được tiếp cận hiệu quả với các công cụ hỗ trợ học tập hiện đại.

Trong bối cảnh đó, sự xuất hiện của các công cụ trí tuệ nhân tạo, đặc biệt là ChatGPT, đã mở ra một hướng tiếp cận mới trong việc hỗ trợ phát triển kỹ năng viết học thuật. Với khả năng tạo sinh văn bản, gợi ý ý tưởng, phản hồi và chỉnh sửa nội dung, ChatGPT không chỉ đóng vai trò như một công cụ hỗ trợ kỹ thuật mà còn có thể trở thành "trợ lý học tập" giúp người học cải thiện quá trình viết một cách linh hoạt và cá nhân hóa.

Xuất phát từ thực tiễn trên, bài báo tập trung phân tích cơ sở lý luận, vai trò, cơ chế tác động và hiệu quả của việc ứng dụng ChatGPT trong phát triển kỹ năng viết học thuật cho sinh viên cao đẳng, đồng thời đề xuất một số định hướng khai thác công cụ này trong giảng dạy nhằm đảm bảo tính hiệu quả và bền vững.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận và bối cảnh ứng dụng ChatGPT trong dạy học viết học thuật

Trong những năm gần đây, giáo dục đại học và giáo dục nghề nghiệp tại Việt Nam đang chịu

tác động mạnh mẽ của quá trình chuyển đổi số và sự phát triển của trí tuệ nhân tạo (AI). Trong bối cảnh đó, kỹ năng viết học thuật ngày càng được khẳng định là một trong những năng lực nền tảng, không chỉ phục vụ học tập mà còn hỗ trợ sinh viên trong nghiên cứu khoa học và hoạt động nghề nghiệp sau này.

Viết học thuật không đơn thuần là việc tạo ra một văn bản đúng ngữ pháp, mà là quá trình tư duy có cấu trúc, bao gồm xác định vấn đề, phân tích thông tin, xây dựng luận điểm, lập luận logic và trình bày một cách thuyết phục. Tuy nhiên, thực tiễn giảng dạy tại các trường cao đẳng cho thấy nhiều sinh viên vẫn gặp khó khăn ở các khâu cơ bản như: phát triển ý tưởng, tổ chức bố cục bài viết, sử dụng ngôn ngữ học thuật và duy trì tính mạch lạc trong lập luận.

Nguyên nhân của những hạn chế này đến từ nhiều yếu tố. Thứ nhất, môi trường học tập chưa tạo đủ cơ hội cho sinh viên thực hành viết thường xuyên và có phản hồi chi tiết. Thứ hai, phương pháp dạy học truyền thống vẫn còn nặng về truyền thụ kiến thức hơn là phát triển kỹ năng. Thứ ba, sự khác biệt về trình độ đầu vào khiến mức độ tiếp thu kỹ năng viết giữa các sinh viên không đồng đều.

Trong bối cảnh đó, sự xuất hiện của các công cụ trí tuệ nhân tạo, đặc biệt là ChatGPT, đã mở ra một hướng tiếp cận mới trong dạy và học kỹ năng viết học thuật. ChatGPT là mô hình ngôn ngữ lớn có khả năng xử lý ngôn ngữ tự nhiên, tạo sinh văn bản, phản hồi câu hỏi và hỗ trợ người học trong nhiều giai đoạn của quá trình viết.

Về mặt lý luận, việc ứng dụng ChatGPT trong phát triển kỹ năng viết học thuật có thể được phân tích dựa trên một số nền tảng quan trọng:

Thứ nhất, lý thuyết kiến tạo (constructivism) nhấn mạnh vai trò chủ động của người học trong việc xây dựng tri thức thông qua tương tác với môi trường. Trong trường hợp này, ChatGPT đóng vai trò như một "đối tác tri thức", giúp sinh viên tương tác liên tục, từ đó hình thành và điều chỉnh hiểu biết về cách viết học thuật.

Thứ hai, lý thuyết vùng phát triển gần (Zone of Proximal Development - ZPD) của Vygotsky cho rằng người học có thể đạt được mức độ phát triển cao hơn khi có sự hỗ trợ phù hợp. ChatGPT chính là một công cụ hỗ trợ kỹ thuật số có khả năng cung cấp "scaffolding" (giàn giáo học tập) thông qua gợi ý, mẫu câu, cấu trúc bài viết và phản hồi tức thời.

Thứ ba, lý thuyết học tập cá nhân hóa (personalized learning) khẳng định mỗi người học có tốc độ, phong cách và nhu cầu học khác nhau. ChatGPT có thể điều chỉnh phản hồi theo từng cá nhân, giúp quá trình học viết trở nên linh hoạt, phù hợp và hiệu quả hơn.

Ngoài ra, trong bối cảnh giáo dục hiện đại, ChatGPT còn được xem như một công cụ thúc đẩy năng lực tự học, khi sinh viên có thể chủ động đặt câu hỏi, kiểm tra bài viết và cải thiện sản phẩm của mình mà không phụ thuộc hoàn toàn vào giảng viên.

2.2. Vai trò và cơ chế tác động của ChatGPT trong phát triển kỹ năng viết học thuật

Việc ứng dụng ChatGPT trong phát triển kỹ năng viết học thuật không chỉ mang tính hỗ trợ kỹ thuật đơn thuần mà còn tác động đến toàn bộ chu trình tư duy viết của sinh viên, từ giai đoạn hình thành ý tưởng đến hoàn thiện văn bản.

2.2.1. Hỗ trợ hình thành ý tưởng và định hướng nội dung

Một trong những rào cản lớn nhất đối với sinh viên cao đẳng là tình trạng "trống ý tưởng" khi bắt đầu viết. Nhiều sinh viên không biết cách lựa chọn chủ đề hoặc không xác định được hướng triển khai phù hợp. Trong trường hợp này, ChatGPT có thể đóng vai trò như một công cụ kích hoạt tư duy bằng cách gợi ý chủ đề, đặt câu hỏi định hướng hoặc cung cấp các góc nhìn khác nhau về cùng một vấn đề.

Ví dụ, khi sinh viên yêu cầu: "Hãy gợi ý các hướng viết về kỹ năng mềm trong học tập", ChatGPT có thể đưa ra nhiều phương án như: vai trò của kỹ năng mềm, thực trạng kỹ năng mềm của sinh viên, hoặc giải pháp phát triển kỹ năng mềm. Nhờ đó, người học có cơ sở để lựa chọn và phát triển ý tưởng phù hợp.

2.2.2. Hỗ trợ tổ chức và phát triển cấu trúc bài viết

Sau khi có ý tưởng, sinh viên thường gặp khó khăn trong việc xây dựng cấu trúc logic cho bài viết. ChatGPT có thể hỗ trợ xây dựng dàn ý theo hướng khoa học, bao gồm mở bài, thân bài và kết luận, đồng thời phân chia các luận điểm chính và phụ một cách hợp lý.

Quan trọng hơn, công cụ này giúp sinh viên hiểu được mối quan hệ giữa các phần trong bài viết, từ đó hạn chế tình trạng viết rời rạc hoặc thiếu tính liên kết. Đây là bước quan trọng trong việc hình thành tư duy viết học thuật có hệ thống.

2.2.3. Hỗ trợ phát triển đoạn văn và lập luận học thuật

Ở giai đoạn triển khai nội dung, ChatGPT có thể hỗ trợ sinh viên phát triển đoạn văn theo mô hình học thuật chuẩn, bao gồm câu chủ đề, câu phát triển ý, ví dụ minh họa và câu kết đoạn. Điều này giúp sinh viên hình dung rõ hơn cách xây dựng một đoạn văn hoàn chỉnh.

Bên cạnh đó, ChatGPT còn hỗ trợ việc sử dụng từ nối học thuật, cấu trúc câu phức và cách diễn đạt mang tính học thuật cao hơn. Qua quá trình tương tác, sinh viên có thể học được cách triển khai lập luận logic và thuyết phục hơn.

2.2.4. Hỗ trợ chỉnh sửa và hoàn thiện bài viết

Một vai trò quan trọng khác của ChatGPT là hỗ trợ chỉnh sửa ngôn ngữ. Công cụ này có thể phát hiện lỗi ngữ pháp, đề xuất thay thế từ vựng, cải thiện tính mạch lạc và điều chỉnh phong cách viết theo hướng học thuật.

Đặc biệt, ChatGPT còn giúp sinh viên so sánh giữa các phiên bản bài viết khác nhau, từ đó nhận diện sự tiến bộ trong kỹ năng viết của bản thân. Điều này góp phần hình thành năng lực tự đánh giá – một kỹ năng quan trọng trong học tập suốt đời.

Tuy nhiên, cần nhấn mạnh rằng cơ chế tác động của ChatGPT chỉ thực sự hiệu quả khi nó được sử dụng như một công cụ hỗ trợ tư duy, chứ không phải công cụ thay thế tư duy. Nếu sinh viên phụ thuộc hoàn toàn vào AI, quá trình phát triển năng lực viết sẽ bị suy giảm đáng kể.

2.3. Đánh giá hiệu quả, thách thức và định hướng triển khai trong thực tiễn

2.3.1. Hiệu quả trong phát triển kỹ năng viết học thuật

Thực tiễn ứng dụng cho thấy ChatGPT mang lại nhiều hiệu quả rõ rệt trong việc phát triển kỹ năng viết học thuật cho sinh viên cao đẳng.

Trước hết, công cụ này giúp tăng mức độ chủ động của người học. Sinh viên có thể tự đặt câu hỏi, tự luyện viết và tự điều chỉnh bài viết mà không cần chờ phản hồi từ giảng viên. Điều này đặc biệt quan trọng trong bối cảnh lớp học đông và thời lượng giảng dạy hạn chế.

Thứ hai, ChatGPT góp phần cải thiện chất lượng bài viết thông qua việc hỗ trợ cấu trúc, ngữ pháp và từ vựng học thuật. Nhiều sinh viên sau khi sử dụng công cụ đã có sự tiến bộ rõ rệt về tính mạch lạc và logic trong bài viết.

Thứ ba, việc sử dụng ChatGPT giúp tăng động lực học tập, bởi sinh viên nhận được phản hồi tức thời, từ đó dễ dàng điều chỉnh và cải thiện sản phẩm viết của mình.

2.3.2. Thách thức và hạn chế

Bên cạnh những lợi ích, việc ứng dụng ChatGPT cũng đặt ra nhiều thách thức quan trọng.

Thứ nhất là nguy cơ phụ thuộc vào công nghệ. Khi sinh viên quá dựa vào ChatGPT, họ có thể mất dần khả năng tư duy độc lập và sáng tạo trong viết học thuật.

Thứ hai là vấn đề đạo đức học thuật. Một số sinh viên có thể sử dụng AI để tạo ra toàn bộ bài viết mà không trải qua quá trình tư duy cá nhân, dẫn đến vi phạm nguyên tắc trung thực học thuật.

Thứ ba là độ chính xác và tính học thuật của nội dung do AI tạo ra. Mặc dù ChatGPT có khả năng tạo văn bản tốt, nhưng vẫn có thể xuất hiện sai lệch hoặc thiếu tính chuyên sâu nếu không được kiểm chứng.

2.3.3. Định hướng triển khai trong dạy học

Để khai thác hiệu quả ChatGPT trong phát triển kỹ năng viết học thuật, cần có một số định hướng sư phạm cụ thể:

Trước hết, cần xác định rõ vai trò của ChatGPT là công cụ hỗ trợ, không phải công cụ thay thế người học. Giảng viên cần thiết kế nhiệm vụ học tập theo hướng yêu cầu sinh viên thể hiện tư duy cá nhân.

Thứ hai, cần xây dựng quy trình sử dụng ChatGPT trong viết học thuật theo 5 bước:

(1) tạo ý tưởng,

(2) lập dàn ý,

(3) viết nháp,

(4) chỉnh sửa bằng AI,

(5) phản biện lại kết quả.

Quy trình này đảm bảo người học vẫn giữ vai trò trung tâm.

Thứ ba, cần đổi mới phương pháp đánh giá theo hướng đánh giá cả quá trình, không chỉ đánh giá sản phẩm cuối cùng. Việc yêu cầu sinh viên nộp bản nháp, giải thích quá trình chỉnh sửa và phản biện bài viết sẽ giúp hạn chế việc lạm dụng AI.

Ngoài ra, giảng viên cần đóng vai trò định hướng sử dụng công nghệ một cách có trách nhiệm, đồng thời giúp sinh viên phát triển năng lực tư duy phản biện và kiểm chứng thông tin.

III. KẾT LUẬN

Kết quả phân tích cho thấy việc ứng dụng ChatGPT trong phát triển kỹ năng viết học thuật cho sinh viên cao đẳng mang lại nhiều giá trị thiết thực. Công cụ này hỗ trợ hiệu quả trong các giai đoạn của quá trình viết, bao gồm: hình thành ý tưởng, xây dựng dàn ý, phát triển đoạn văn và chỉnh sửa ngôn ngữ học thuật. Nhờ đó, sinh viên có thể nâng cao chất lượng bài viết, cải thiện khả năng lập luận và tăng cường tính mạch lạc trong diễn đạt.

Bên cạnh những lợi ích rõ rệt, việc ứng dụng ChatGPT cũng đặt ra một số thách thức như nguy cơ phụ thuộc vào công nghệ, hạn chế năng lực tư duy độc lập và vấn đề đảm bảo tính trung thực học thuật. Do đó, việc sử dụng công cụ này cần được định hướng một cách khoa học và có kiểm soát, nhằm đảm bảo người học vẫn giữ vai trò trung tâm trong quá trình tạo lập tri thức.

Từ thực tiễn nghiên cứu, có thể khẳng định rằng ChatGPT không thay thế người học hay giảng viên, mà đóng vai trò như một công cụ hỗ trợ tích cực trong quá trình dạy và học viết học thuật. Để phát huy hiệu quả, cần tích hợp ChatGPT vào hoạt động giảng dạy theo hướng có định hướng sư phạm rõ ràng, kết hợp giữa công nghệ và phát triển tư duy độc lập, từ đó góp phần nâng cao chất lượng đào tạo trong bối cảnh giáo dục số hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

OpenAI. (2023). *GPT-4 Technical Report.* OpenAI. https://openai.com

OpenAI. (2022). *ChatGPT: Optimizing Language Models for Dialogue.* https://openai.com Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.

Bruner, J. (1996). *The Culture of Education.* Harvard University Press.

Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory.* Prentice-Hall.

Hyland, K. (2019). *Second Language Writing.* Cambridge University Press.

Graham, S., & Perin, D. (2007). *Writing Next: Effective Strategies to Improve Writing of Adolescents in Middle and High Schools.* Alliance for Excellent Education.